

VIHDIN KUNNAN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

1. JOHDANTO – OPISKELUHUOLTOTYÖ ON YHTEISTÄ TYÖTÄ.....	1
1.1 OPISKELUHUOLLON RAKENNE VIHDISSÄ	3
1.2 OPISKELUHUOLLON SUUNNITTELUA JA TOTEUTTAMISTA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	4
2. ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA.....	6
3. TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI	8
3.1 YHTEISTYÖ JA KÄYTÄNNÖT YKSIKÖIDEN YMPÄRISTÖN TERVEELLISYYDEN JA TURVALLISUUDEN SEKÄ HYVINVOINNIN TARKASTUKSISSA ESI- JA PERUSOPETUKSESSA SEKÄ LUKIOKOULUTUKSESSA	9
3.2 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO ESIOPETUKSESSA.....	10
3.2.1. YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON TOIMINTATAVAT ESIOPETUKSESSA.....	10
3.2.2. ESIOPETUKSEN YKSIKKÖKOHTAISTEN OPISKELUHUOLTORYHMIEN JOHTAMINEN, KOKOONPANO JA TOIMINTATAVAT	10
3.2.3. ESIOPPILAAN LÄSNÄOLON TUKEMINEN ESIOPETUKSESSA	11
3.3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO PERUSOPETUKSESSA	12
3.3.1. KOULUKOHTAISTEN OPISKELUHUOLTORYHMIEN JOHTAMINEN JA KOKOONPANO	12
3.3.2. YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLTOTYÖN TOIMINNAN SUUNNITTELU JA SEURANTA	12
3.3.3. KOULUUN KIINNITTÄMINEN JA KOULUPOISSAOLOIHIN PUUTTUMISEN MALLI	12
3.4 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO LUKIOKOULUTUKSESSA.....	14
3.4.1 YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON OSATEKIJÄT	14
3.4.2 OPISKELUKYVYN EDISTÄMINEN JA TUKEMINEN	15
3.4.3 LUKION YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLTORYHMÄN JOHTAMINEN, KOKOONPANO JA TOIMINTATAVAT	16
4. TOIMENPITEET TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI (YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO)	16
4.1 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTOTYÖ.....	16
4.2 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO ESIOPETUKSESSA	18
4.2.1. ESIOPPILAAN OHJAAMINEN OPISKELUHUOLTOPALVELUIHIN (IKÄRYHMÄLLE TARKOITETUT NEUVOLAPALVELUT, KURAATTORI- JA PSYKOLOGIPALVELUT)	18
4.2.2. MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	19
4.2.3. OPISKELUHUOLTOKERTOMUSTEN LAATIMINEN, SÄILYTYS JA VASTUUHENKILÖN NIMEÄMINEN OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄN OPISKELUHUOLTOREKISTERILLE	19
4.3 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO PERUSOPETUKSESSA.....	20
4.3.1 OPISKELUHUOLTOPALVELUIHIN OHJAAMINEN, MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän toiminta ja OPISKELUHUOLTOKERTOMUKSET	20
4.3.2. TARVITTAVAN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN KURINPITOTOIMEN TAI OPPILAAN OPETUKSEEN OSALLISTUMISEN EPÄÄMISEN YHTEYDESSÄ.....	20
4.3.3. OPETTAJAN LAAJAAN Terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	21
4.4 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO LUKIOKOULUTUKSESSA	21
4.4.1 OPISKELUHUOLTOPALVELUIHIN OHJAAMINEN	21
4.4.2 MONIALAINEN YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO	22
4.4.3 OPISKELUHUOLTOKERTOMUSTEN LAATIMINEN JA SÄILYTYS LUKIOKOULUTUKSESSA	24
4.4.4 SUUNNITELMA OPISKELIJAN TUESTA OPETUKSEN EPÄÄMISTILANTEISSA, EPÄÄMISEN AIKANA JA OPETUKSEEN PALATESSA	24
4.5 ERITYISRUOKAVALION TAI LÄÄKITYKSEN ILMOITTAMISEN KÄYTÄNTEET ESIOPETUKSESSA, PERUSKOULUSSA JA LUKIOSSA	25
4.6 TUUPAKKATUOTTEIDEN JA MUIDEN PÄIHTEIDEN KÄYTÖN EHKÄISEMINEN JA KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN PERUSOPETUKSESSA JA LUKIOKOULUTUKSESSA	26

5. YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN ERI TAHOJEN KANSSA.....	27
5.1 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN ESIOPETUKSESSA	28
5.1.1. YHTEISTYÖ ESIOPPILAAN OPPIMISEN JA ESIOPETUKSEEN OSALLISTUMISEN TUESSA	28
5.2 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN PERUSOPETUKSESSA	29
5.3 YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN LUKIOKOULUTUKSESSA	29
 6. SUUNNITELMA ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPPILAIDEN SEKÄ LUKIO-OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, HÄIRINNÄLTÄ JA VÄKIVALLALTA SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	 30
6.1 KIUSAAMISEN MÄÄRITELMÄ	31
LINKKI OPETUSHALLITUKSEN KIUSAAMISEN VASTAINEN TYÖ KOULUISSA JA OPPILAITOKSISSA -OPPAASEEN.....	31
6.2 HÄIRINNÄN JA KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISEMINEN SEKÄ TOIMINTAMALLI KIUSAAMISEEN PUUTTUMISEKSI VIHDIIN ESIOPETUKSESSA.....	31
6.3 TOIMINTAMALLI KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISEMISEEN JA PUUTTUMISEEN VIHDIIN PERUSOPETUKSESSA	32
6.4 HÄIRINTÄ, VÄKIVALTA JA KIUSAAMISEN RIKOSOIKEUDELLINEN VASTUU.....	34
6.5 KRIISISUUNNITELMA - TOIMINTA ÄKILLISISSÄ KRIISI-, UHKA- JA VAARATILANTEISSA.....	35
6.5.1 KOULUN KRIISIRYHMÄ.....	35
 7. OPISKELUHUOLLON VALVONTA	 36
 8. LIITTEET.....	 38
 LIITE 1. ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA RESURSSISTA HENKILÖTYÖVUOSINA (HTV) VIHDIN ESI- JA PERUSOPETUKSESSA SEKÄ LUKIOKOULUTUKSESSA	 38
LIITE 2. OPISKELUHUOLTOA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET	40

1. Johdanto – opiskeluhoultotyö on yhteistä työtä

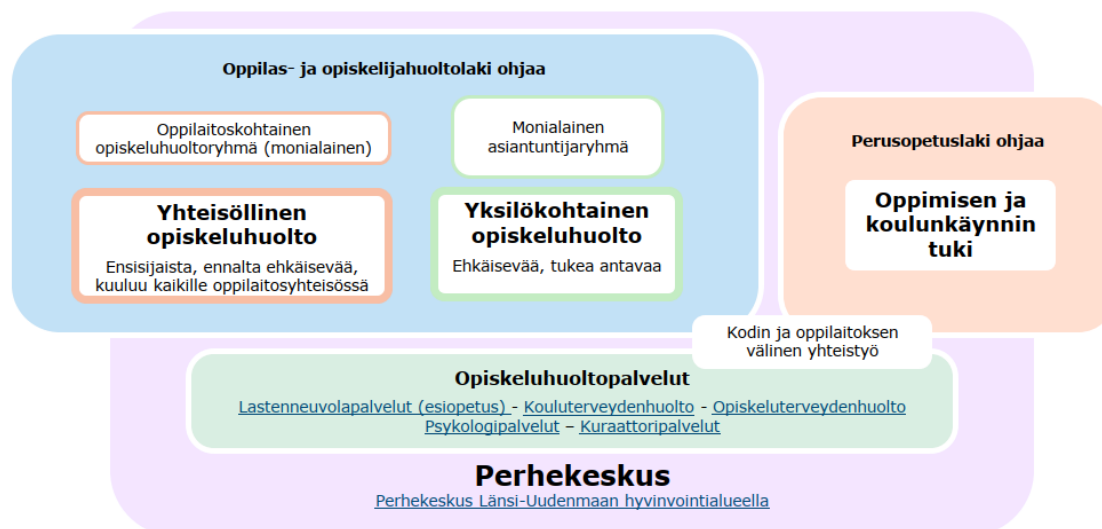
Opiskeluhoullolla tarkoitetaan laaja-alaista lapsen, oppilaan ja opiskelijan hyvinvoinnin tukemista, johon sisältyvät hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen sekä niiden edellyttämä toiminta oppilaitosyhteisössä ja -yksikössä. Opiskeluhoolto on yhteinen termi termeille oppilas- ja opiskeluhoolto. Se on peruspalvelu, jonka toteuttamista ohjaa lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus ja jonka tulee lain mukaan olla helposti saavutettavissa. Opiskeluhooltoja toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoultona. Ensisijaisesti opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä, joka on kaikkien oppilaitosyhteisössä ja -yksiköissä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä, vuoden 2023 alusta lukien, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhoolto siirtyivät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, minkä vuoksi myös oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013, 13§) säännöksiä oli tarpeen täsmentää lailla (377/2022). Lakimuutos edellytti Opetushallitusta muuttamaan opetussuunnitelmien perusteita opiskeluhoollon keskeisten periaatteiden ja tavoitteiden osalta. Samalla koulutuksen järjestäjille tuli velvoite laatia *koulutuksen järjestäjän opiskeluhoultosuunnitelma*, jonka päällimmäisenä tarkoituksena on huomioida ajantasainen lainsäädäntö, yhdenmukaistaa koulujen ja oppilaitosten käytäntöjä sekä yhtenäistää opiskeluhoullossa käytettäviä käsitteitä.

Vihti kuuluu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen (LUVN). Hyvinvointialue vastaa edellä esitettyjen opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opiskelijoille (lapsille ja nuorille) heidän kotikunnastaan riippumatta. Opiskeluhooltoja toteutetaan koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen toimijoiden monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä. Hyvinvointialueen tehtävänä on laatia *alueellinen opiskeluhoultosuunnitelma*. [Alueellisessa opiskeluhoultosuunnitelmassa](#) kuluvan valtuustokauden kärkeksi on nostettu *yhteisöllisyys, osallisuus ja mielen hyvinvointi*. Suunnitelma on hyväksytty [LUVNin alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2024-2026](#) liitteenä aluevaltuuston kokouksessa 13.2.2024. Suunnitelma sisältää myös alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman.

Oheinen kuva havainnollistaa hyvinvointialueen opiskeluhoollon kokonaisuutta:

Opiskeluhuollon kokonaisuus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Kuva Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma 2024.

Vihdin kunnan opiskeluhoitosuunnitelma sisältää opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Se korvaa paikalliset esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien opiskeluhuollon luvut ja toimii henkilöstön työtä ohjaavana asiakirjana.

Suunnitelman päivittämisestä vastaa Vihdin kunnan *opiskeluhuollon ohjausryhmä*. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma liitetään [kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan](#), joka sisältyy [kuntatasoiseen laajaan hyvinvointisuunnitelmaan](#) (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 6). Laaja hyvinvointisuunnitelma tehdään tiiviissä ja poikkihallinnollisessa yhteistyössä valtuustokausittain, ja sen hyväksymisestä päättää kunnanvaltuusto. Kunnan toimintaa ohjaavat yhteiset, [Vihdin kuntastrategiassa](#) esitetyt, arvot. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan yksikkökohtaisten lukuvuosisuunnitelmien seurannan yhteydessä. Suunnitelmaa tarkistetaan vuosittain.

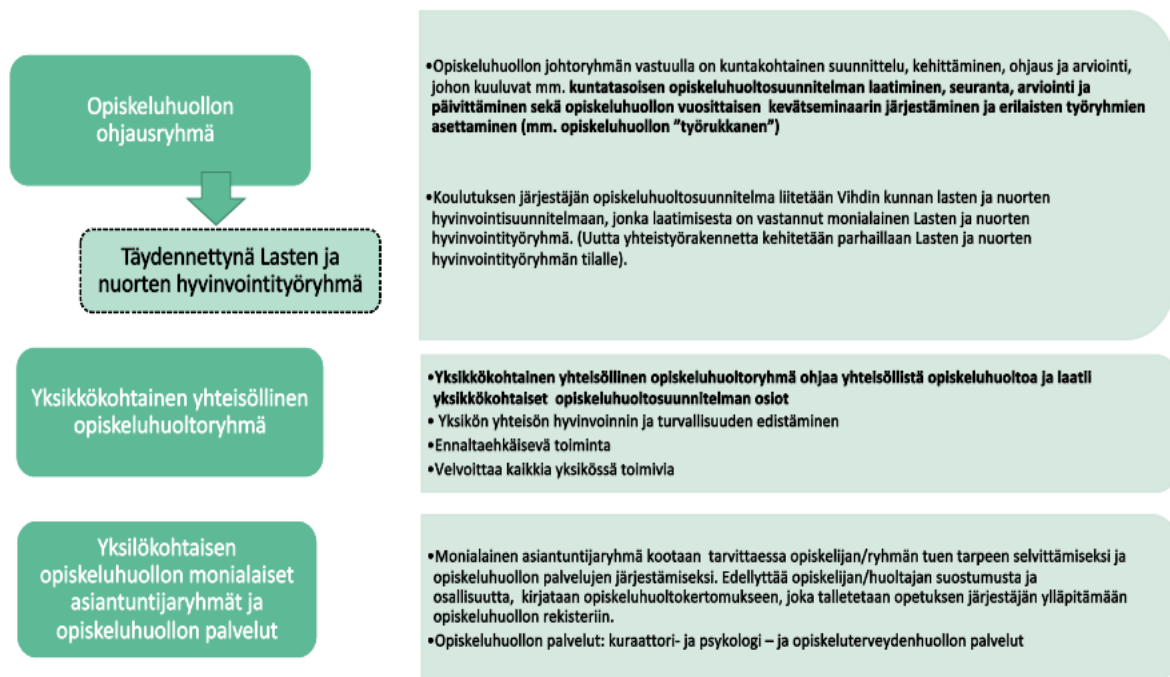
Vihdin kunta on vuodesta 2021 ollut mukana UNICEFin lapsen oikeuksien sopimukseen pohjautuvan Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisessa työskentelyssä. Mallin avulla edistetään lasten oikeuksia, osallisuutta sekä kiinnitetään erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien lasten hyvinvointiin edistämiseen. Lapsiystävällinen kunta -mallin periaatteet ohjaavat opiskeluhuollon suunnittelua ja toimintaa siten, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus tulla kuulluksi, saada tarvitsemaansa tukea ja kasvaa turvallisessa kehitysympäristössä.

Opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteistyössä opetustoimen, varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Laadinnan yhteydessä on kuultu nuoria ja yhteistyötahoja. Vihdin opiskeluhuollon vuosien 2023–2025 yhteiseksi teemaksi on valittu *hyvinvoiva lapsi ja nuori* ja sen kärjeksi *yhteisöllisyyden ja tunnetaitojen vahvistaminen*. Opiskeluhuollon yhteinen tema työstetään jatkossa osana laajan hyvinvointisuunnitelman työprosessia, ja se pohjautuu tutkittuun tietoon lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

1.1 Opiskeluhuollon rakenne Vihdissä

Kuntatasoisen opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävänä on linjata ja tukea kuntatasoisten opiskelu-
huollon toiminnan tavoitteiden saavuttamista ja yhtenäisten toimintatapojen omaksumista. Opiske-
luhuollon ohjausryhmä suunnittelee, kehittää ja arvioi opiskeluhoitoa sekä ohjaa yksikkökohtaisten
opiskeluhoitoryhmien toimintaa.

OPISKELUHUOLLON RAKENNE VIHDISSÄ

Ohjausryhmä laatii opiskeluhuollon osuuden *Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan* ja koordinoi opiskeluhuollon omavalvontaa. Vihdissä kuntakohtaiseen ohjausryhmään kuuluvat vakituksina jäse-
ninä sivistys- ja hyvinvointijohtaja, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö, nuorisopäällikkö, hyvin-
voinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija, erityisopetuksen asiantuntija, varhaiskasvatuksen eri-
tyisasiantuntija sekä ryhmään nimetyt edustajat varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, lukiosta ja
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhuollon palveluista. Ohjausryhmään kutsutaan opiskelu-
huollon yhteistyötahoja käsiteltävien asioiden mukaisesti. Opiskeluhuollon monialaista työtä koordi-
noidaan ja kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaalitoimen ja terveydenhuollon viranomais-
ten kanssa.

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä on vastannut lastensuojelulain [§ 12 mukaisen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman](#) päivityksestä sekä toteuttanut hyvinvoinnin seurantaa ja arviointia Vihdin ja Karkkilan alueella. Seuraavan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivityksen yhteydessä (vuonna 2026) laissa määritellyt osa-alueet tullaan sisällyttämään Vihdin kunnan laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, joka laaditaan monialaisessa yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden ja kunnan alueella toimivien lasten ja nuorten hyvinvoinnista vastaavien tahojen kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä ei jatka nykyisessä muodossaan. Uutta yhteistyörakennetta ollaan parhaillaan kehittämässä.

Yksikkökohtaiset opiskeluhoitoryhmät vastaavat esiopetus-, perusopetus- ja lukioyksiköiden opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi voidaan koota monialainen asiantuntijaryhmä.

1.2 Opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat asiakirjat

- **Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen (LUVN) alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma 2024-2026** (aluevaltuusto 13.2.2024), jonka laatimisesta ja seurannasta vastaa alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Suunnitelma on tarkoitettu kuvaamaan opiskeluhoollon palvelujen järjestämistä, turvaamaan palveluiden tasalaatuisuutta sekä vahvistamaan yhdyspintatyötä ja yhteistyön rakenteita. Tässä mielessä suunnitelman toimii myös opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön työtä ohjaavana dokumenttina. Suunnitelma käsittää esiopetuksen, perusopetuksen sekä opiskeluterveydenhuollon piiriin kuuluvien toisen asteen opiskelijoiden opiskeluhooltopalvelut. Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa valtuustokaudeksi.
- **Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma** opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamisesta koulutusmuodoittain. Opiskeluhooltosuunnitelma liitetään lastensuojelulain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuun Kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa valtuustokaudeksi. Vihdissä koulutusmuodot (esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus) on yhdistettyyn samaan suunnitelmaan.
- **Yksikkökohtaiset lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmissa esitetyt tarkennukset** opiskeluhoollon järjestämisestä
- Yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä syntyvät **opiskeluhooltokertomukset**, jotka ohjaavat yksilöön kohdistuvaa opiskeluhoollotyötä

Opiskeluhooltosuunnitelmassa käytetyt keskeiset käsitteet:

Esiopetusikäisistä käytetään käsitettä **esioppilas**, perusopetuksessa opiskelevista käsitettä **oppilas** ja lukiolaisista käsitettä **opiskelija**.

Esiopetusyksiköistä, peruskouluista ja lukiosta käytetään käsitettä **yksikkö**.

2. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Arviossa huomioidaan esimerkiksi yksiköiden määrä, oppilas- ja opiskelijamäärät sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Lisäksi arviossa huomioidaan eri-ikäisten, oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevien sekä maahanmuuttotaikeiden oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Kokonaistarpeen arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyden, hyvinvoinnin ja elinolojen seurantatietoa.

Koulutuksen järjestäjän arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, esioppilaiden neuvolapalveluiden sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden) henkilötietojen avulla. Tiedot kootaan jokaiselta yksiköltä ja ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa, joka löytyy tämän suunnitelman liitteenä 1. Arvioiden tarkoituksena on varmistaa opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden esioppilaiden, oppilaiden, opiskelijoiden ja koulu yhteisön / yksiköiden tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrärajoissa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue suunnittelee ja järjestää alueensa opiskeluhoitopalvelut koulutuksen järjestäjien laatimien arvioiden pohjalta ja ilmoittaa koulutuksen järjestäjälle opiskeluhuollon järjestämistä varten käytettävissä olevat resurssit.

Lait ja suositukset henkilöstömitoituksista:

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 a §:n (16.12.2021/1146) mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluissa voi yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa.
- Kouluterveydenhuollossa oppilasmääräsuositus on 460 oppilasta yhtä terveydenhoitajaa ja 2100 oppilasta yhtä lääkärinä kohden. Lastenneuvolassa 320 lasta yhtä terveydenhoitajaa ja 2270 lasta yhtä lääkärinä kohden. (Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset 2023, THL)
- Toisen asteen opiskeluterveydenhuollossa edellytyksenä on yksi kokopäiväinen terveydenhoitaja 570 opiskelijaa kohti ja yksi kokopäiväinen lääkäri 1 800 opiskelijaa kohti. (Henkilöstömitoitussuositus, Opiskeluterveydenhuollon opas, STM 2021).

Opiskeluhuollon henkilöstömitoitukset ja suositukset:

Kouluterveydenhoidon terveydenhoitajien mitoitussuositus yhtä henkilötyövuotta kohti	460
Opiskeluterveydenhoidon terveydenhoitajien mitoitussuositus yhtä henkilötyövuotta kohti	570
Kouluterveydenhoidon lääkärien mitoitussuositus yhtä henkilötyövuotta kohti	2100
Opiskeluterveydenhoidon lääkärien mitoitussuositus yhtä henkilötyövuotta kohti	1800
Oppilaitoskohtainen mitoitus opiskeluhoollon kuraattorille	670
Oppilaitoskohtainen mitoitus opiskeluhoollon psykologille	780

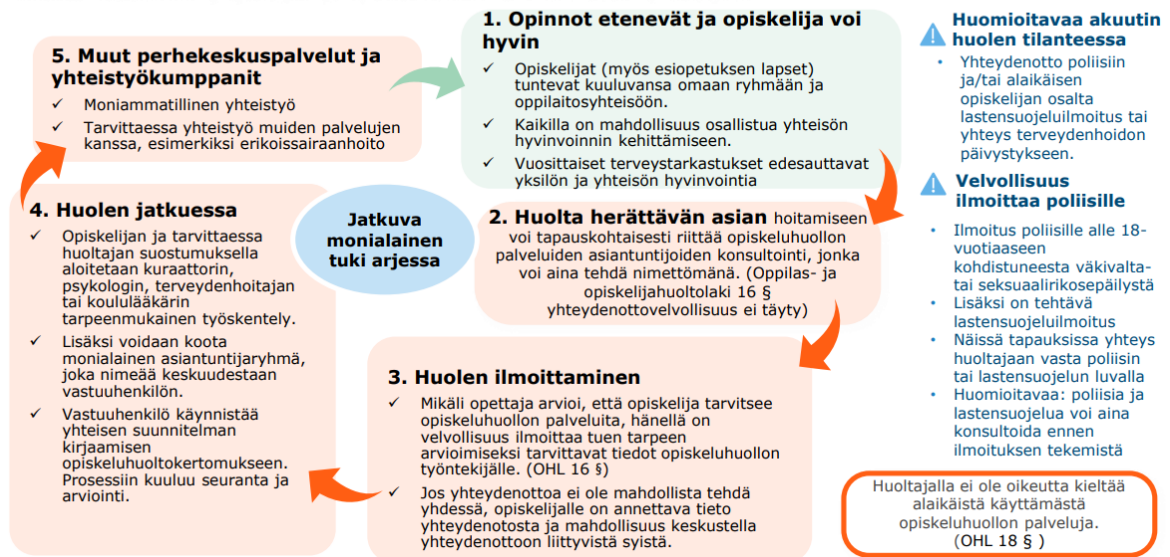
Lähde: LUVN alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyrkii järjestämään psykologi- ja kuraattoripalvelut sitovien mitoitusten mukaisesti ja terveydenhoitajien sekä lääkäreiden palvelut mitoitussuosistusten mukaisesti.

Alla on esitettynä opiskeluhoollon palvelujen polku LUVN:n alueella.

Opiskeluhoollon palvelujen polku Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

Koskee koulutuksen järjestäjien ja opiskeluhoollon ammattilaisten yhteistyötä

Lähde: LUVN alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma 2024.

3. Toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, osallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta sekä ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on opiskeluhuollon ensisijainen toteuttamismuoto, ja se kuuluu kaikille yhteisössä toimiville. Ensisijainen vastuu on yksikön henkilöstöllä. Yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä yksikössä johtaa päiväkodin johtaja tai rehtori. Yhteisöllisyyttä lisääviä toimintatapoja kehitetään yhteistyössä esioppilaiden, oppilaiden, opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa. Hyvinvoiva oppimisyhteisö sekä terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö on yhteisöllisen opiskeluhuollon päämäärä.

Alla olevassa kuviossa on esitettyä yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöalueita.

Kuvio: Yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöalueita (THL)

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Seuraavaan kuvioon on koottu Viidin yhteisöllisen opiskeluhoitotyön muotoja, jotka koskevat kaikkia koulutusmuotoja esiopetuksesta toiselle asteelle.

Kuvio: Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisen muotoja Vihdissä.

3.1 Yhteistyö ja käytännöt yksiköiden ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin tarkastuksissa esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta (Terveystieteiden tutkimuskeskus 1326/2010). Tarkastukset ovat useiden eri viranomaisten vastuulla [Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus - THL](#).

Terveystieteiden tutkimuslain (736/1994) mukaiset tarkastukset tehdään päiväkoteihin, kouluihin ja oppilaitoksiin kolmen vuoden välein. Tarkastuskäynteihin osallistuvat tarkastajan lisäksi ainakin päiväkodin johtaja / koulun / oppilaitoksen rehtori tai heidän edustajansa sekä kiinteistön omistajan edustaja, yleensä isännöitsijä tai kiinteistön huollosta vastaava henkilö. Sovittaessa mukana voi olla myös muita

tahoja, ja lähtökohtana onkin, että tarkastukset tulisi tehdä monialaisessa yhteistyössä. Palotarkastukset suoritetaan kiinteistöihin palotarkastajien aikataulutusten pohjalta kahden vuoden välein. Tästä on poikkeuksena Pajuniityn päiväkotit, joka tarkastetaan vuosittain siellä järjestettävän ympäri-vuorokautisen hoidon vuoksi. Joka toinen vuosi yksiköissä suoritetaan paloturvallisuuden omavalvontaa ja täytetään siihen laadittu lomake. Kiinteistöhoitajat tekevät yksiköissä päivittäistä turvallisuusvalvontaa, ja tilojen käyttäjät ilmoittavat havaitsemistaan epäkohdista tilapalvelulle, joka tekee myös omia erillisiä tarkastuskäyntejä. Lisäksi työsuojelu suorittaa lakisääteiset työpaikkakäynnit 3–5 vuoden välein työsuojelun ja työterveyshuollon yhteistyönä. Kunnassa toimii myös [sisäilmatyöryhmä](#). Kaikista eri tarkastuskäynneistä tuotetaan kirjalliset raportit.

3.2 Yhteisöllinen opiskeluhoolto esiopetuksessa

3.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää lasten oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Esiopetuksen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki muodostaa kokonaisuuden, jonka keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoolto, joka on keskeinen esiopetukseen osallistumisen tukemisen muoto. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoollon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoolltotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoollon tarvetta. Esiopetuksessa tunnistetaan esioppilaiden vahvuuksia ja taitoja, joita hyödynnetään oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoolltotapaamisissa.

3.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoolltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoolltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoollon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoolltoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoolltoryhmää ja toimii ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhoolltoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhoolltoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä, eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

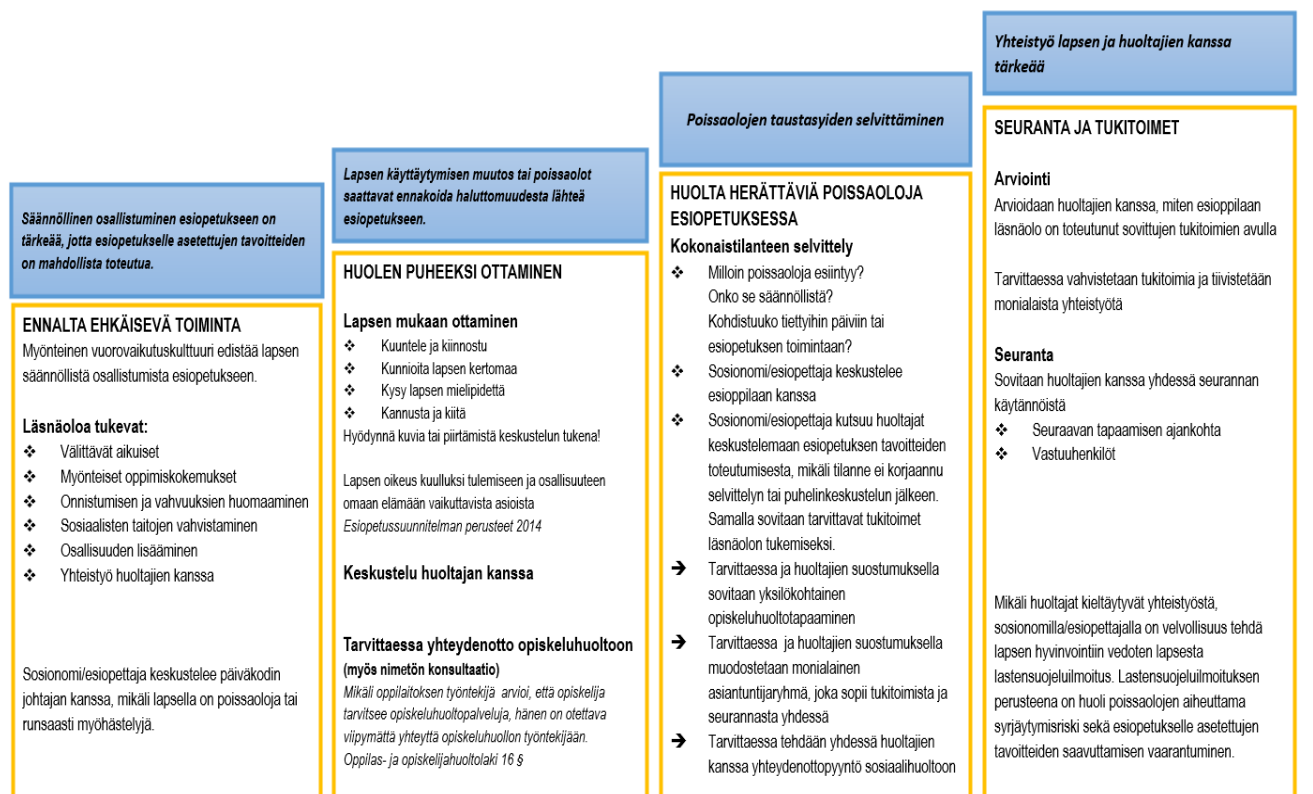
Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoollon koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoollotyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaan ~~toimintasuunnitelmaan~~, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmat ~~toimintasuunnitelmat~~ ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoollotyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoollon koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoollotyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousevat ilmiöt ja tarpeet.

3.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoollon henkilöstöä.

LAPSEN LÄSNÄOLON TUKEMINEN ESIOPETUKSESSA

Kuva: Lapsen läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

3.3 Yhteisöllinen opiskeluhoolto perusopetuksessa

3.3.1. Koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen ja kokoonpano

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön.

Rehtori johtaa yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä koulussa. Opiskeluhooltoryhmään kuuluu opiskeluhoollon toimijoiden lisäksi koulun henkilökuntaa sekä oppilaiden ja huoltajien edustusta yksikön päätämällä tavalla.

3.3.2. Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön toiminnan suunnittelu ja seuranta

Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön suunnittelun ja toteuttamisen tukena Vihdin kouluilla on käytössä *KouluKunnossa* -hankkeen hyvinvoinnin vuosikello ja *KouluKunnossa Yhdessä* -materiaali:

<https://www.koulukunnossa.fi/lasnaolomalli/#ennaltaehkaisy>

Lukuvuosittaista suunnittelua tukemaan voidaan laatia *yhteisöllisen opiskeluhoollon vuosikello*. Siihen kirjataan lukuvuoden tehtävät, aikataulu ja päivitettävät ajankohtaiset asiat sekä koulukohtaiset toimenpiteet yhteisesti päätettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Vuosikello yhdistää opiskeluhooltoryhmän ja sen yksittäisten jäsenten tehtävät oppilaitoksen muuhun toimintaan.

Osana jokaisen koulun lukuvuosisuunnittelua sovitaan vähintään kolme konkreettista toimenpidettä, joilla yhteisöllisen opiskeluhoollon kuntatason teemaa toteutetaan. Toimenpiteissä huomioidaan edellisen lukuvuoden arvioinnissa esille tulleet asiat.

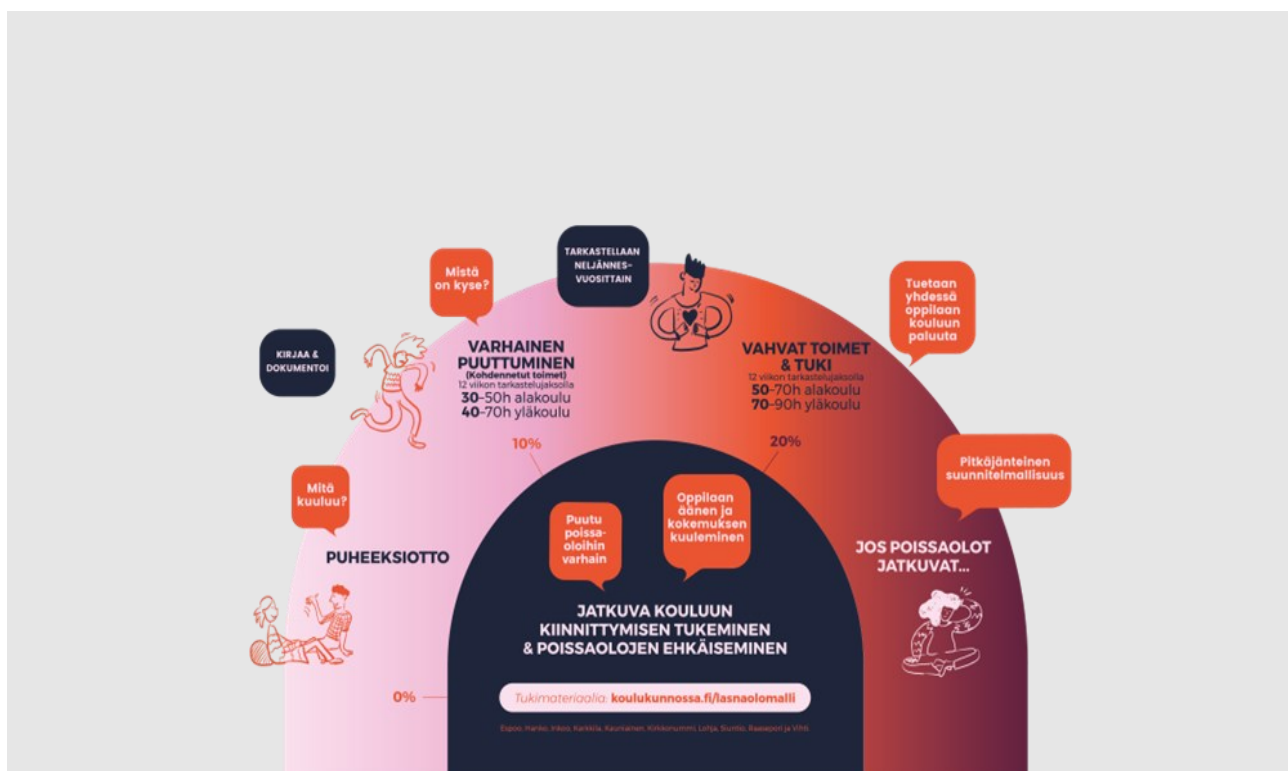
Oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmä huolehtii opiskeluhooltoon liittyvästä tiedottamisesta osana yksikön kokonaisviestintää. Ryhmä koordinoi tiedottamista, suunnittelee sen rakenteet, muodot ja menettelmät sekä sopii tiedottamisen aikatauluista ja vastuista.

3.3.3. Kouluun kiinnittyminen ja koulupoissaoloihin puuttumisen malli

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen sekä järjestelmällinen puuttuminen niihin tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön. Tärkeä osa kouluun kiinnittymistä on myös osallisuuden kokemuksen vahvistaminen.

Poissaolojen ehkäisemistä ja suunnitelmallista seurantaa sekä poissaoloihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta Länsi-Uudenmaan kunnissa käytössä olevan yhteisen mallin mukaisesti.

<https://www.koulukunnossa.fi/poissaolomalli/>

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoa.

Vihdin kunnassa on yhteisesti sovitut poissaolojen seuraamisen vastuut:

Poissaolojen seuranta	Vastuu	Miten
yksilötasolla	luokanopettaja/ohjaaja	Wilman aktiivinen seuraaminen ja poissaolomallin mukaiset toimenpiteet.
luokkatasolla	luokanopettaja/ohjaaja ja rehtori	Luokanopettaja/ohjaaja on yhteydessä rehtoriin huolikynnyksen ylittyä. poissaolomallin mukaiset toimenpiteet.
koulu	rehtori	Wilmasta saatavan tiedon koostaminen/seuraaminen ja koulukohtaisten toimien tehostaminen.

Poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta, jotta varmistetaan oppilaan kouluun kiinnittyminen: Poissaolosta ollaan yhteydessä huoltajaan tai muuhun oppilaan lailliseen edustajaan mahdollisimman pian, ja poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä ollaan viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti, ja poissaoloihin kohdistuvat koulun toimet kirjataan Wilmassa olevaan lomakkeeseen.

3.4 Yhteisöllinen opiskeluhoolto lukiokoulutuksessa

3.4.1 Yhteisöllisen opiskeluhoollon osatekijät

Opiskeluhoolto on osa lukioyhteisön yhteistä toimintakulttuuria, ja sen toiminta vahvistaa Vihdin lukion arvoja: opiskelijälähtöisyyttä, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluhoollon perustan muodostavat arjen toimivat käytänteet, toimiva pedagoginen tuki sekä kaikkien kouluyhteisössä toimivien vastuu: opiskelukyvyn edistäminen ja tukeminen on kaikkien lukiossa työskentelevien yhteinen tehtävä.

Koko lukioyhteisö, opettajat, rehtorit, opiskelijat, huoltajat ja muu henkilökunta, toteuttaa opiskeluhoollon ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Yhteisöllisen opiskeluhoollon keinoin edistämme opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistämme ja seuraamme koko opiskeluyhteisön hyvinvointia ja opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Hyvinvointiin liittyviä aiheita käsitellään säännöllisesti oppilaitoksen työyhteisöpalavereissa sekä opiskelijakunnan edustajien kanssa. Vihdin lukion huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen.

Kuva: Yhteisöllisen opiskeluhoollon osatekijät Vihdin lukiossa, keskiössä opiskelijan osallisuus

3.4.2 Opiskelukyvyn edistäminen ja tukeminen

Lukion yhteisöllisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää ja tukea opiskelijoiden kokonaisvaltaista opiskelukykyä, jonka osatekijöitä ovat opiskeluympäristöön, opetustoimintaan, opiskelutaitoihin sekä opiskelijan omiin voimavaroihin liittyvät seikat. Yhteisöllinen opiskeluhoito vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia luomalla oppilaitokseen yhteenkuuluvuuden, huolenpidon sekä avoimen vuorovaikutuksen ilmapiiriin, jossa kaikilla on hyvä olla ja opiskella.

Arvostavan kohtaamisen ylläpitäminen edistää ryhmäytymistä ja sosiaalista kiinnittymistä. Myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen lukio-opintojen alussa sekä jokaisen uuden opintojakson ensimmäisillä oppitunneilla on samoin tärkeä opiskelukyvyn turvaaja. Yhteiset oleskelutilat sekä yhteiseen toimintaan kannustavat käytännöt mahdollistavat osaltaan sosiaalisen kiinnittymisen ja ryhmäytymisen.

Ryhmänohjaajan tehtävänä opiskelijan lähiohjaajana on motivoida, kannustaa ja seurata kokonaisvaltaisesti ohjausryhmänsä opiskelijoiden opintojen edistymistä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen edistymistä jokaisen periodin päätteeksi sekä poissaoloja viikoittain. Poissaoloista ollaan yhteydessä opiskelijaan sekä alaikäisen huoltajaan syiden selvittämiseksi. Ryhmänohjaajan tueksi on laadittu toimintamallit sekä opiskelijan opintojen etenemisen että poissaolojen seurantaan.

Lähde: opiskelukyky.fi

Kuva: Opiskelukyvyn vaikuttavat tekijät

3.4.3 Lukion yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Lukion opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Työskentely on yhteisöllistä ja ennaltaehkäisevää: ryhmä luo toiminnalle rakenteet, kehittää koko lukioyhteisöä koskevia yhteisöllisiä toimintatapoja sekä edistää opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta lukion toiminnassa.

Opiskeluhoitoryhmä on monialainen, ja sitä johtaa rehtori. Muita vakituisia jäseniä ovat apulaisrehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaajat, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja sekä opettajakunnan jäsen. Tarvittaessa kokouksiin osallistuu myös opiskelijakunnan ja huoltajien edustajia sekä kutsuttuina eri yhteistyötahojen asiantuntijoita. Ryhmä kokoontuu kahden viikon välein, ja keskeisistä käsitellyistä asioista tiedotetaan tarvittaessa opiskelijoita, henkilökuntaa ja/tai huoltajia Wilman kautta.

Opiskeluhoitoryhmä työskentelee suunnitelmallisesti lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveellisuuden ja turvallisuuden edistämiseksi. Lisäksi ryhmä suunnittelee, arvioi ja kehittää omaa toimintaansa vuosittain; toimintaa jäsentää vuosikello.

4. Toimenpiteet tukitoimien järjestämiseksi (Yksilökohtainen opiskeluhoolto)

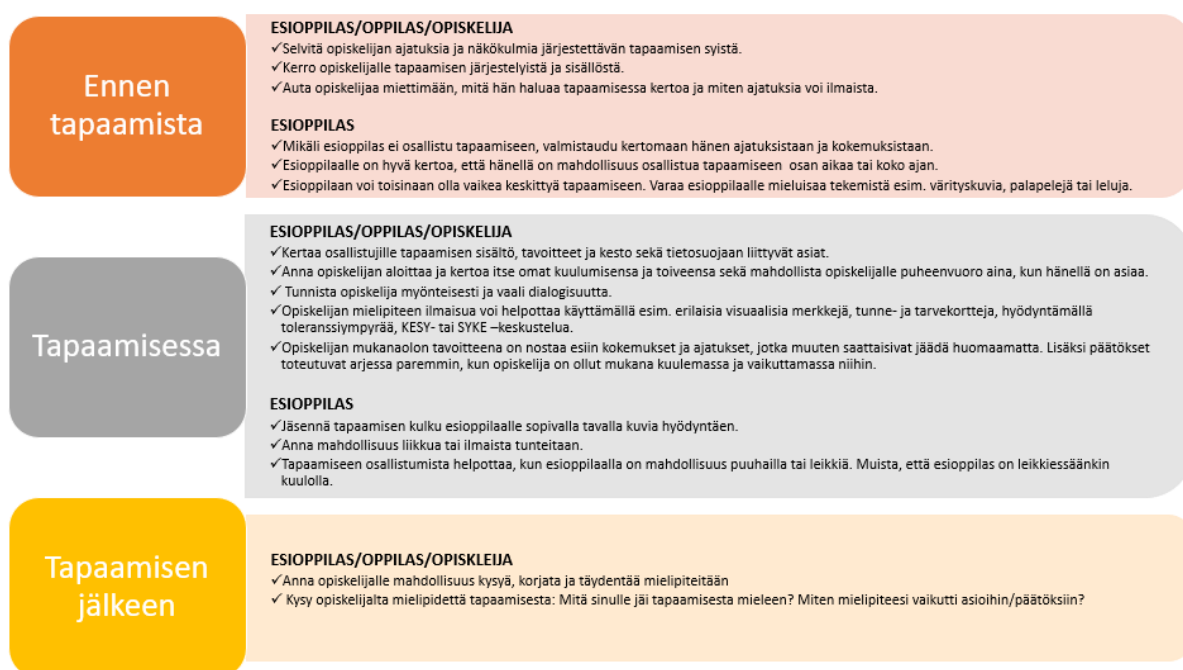
4.1 Yksilökohtainen opiskeluhooltotyö

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan esioppilaalle / oppilaalle / opiskelijalle tarjottavia kouluterveydenhuollon (kuusivuotiailla neuvola) palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä esioppilasta / oppilasta / opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää yksilön kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista sekä ennalta ehkäistä ongelmien syntymistä ja syvenemistä. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen, ja se edellyttää esioppilaan / oppilaan / opiskelijan sekä tarvittaessa huoltajan suostumusta (oppilaan ikä- ja kehitystaso huomioiden). Huoltaja ei voi kuitenkaan kieltää alaikäistä lastaan käyttämästä opiskeluhoollon palveluita, joihin hänellä on [lain](#) turvaama oikeus. Yksilökohtaisista tapaamisista kukin toimija tekee kirjaukset omiin rekistereihinsä. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumisesta laaditaan opiskeluhoolltokertomus, joka liitetään koulutuksen järjestäjän ylläpitämään opiskeluhoollon rekisteriin. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä. Esi- ja perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä opiskeluhoollon henkilöstöllä on kaikilla velvollisuus ohjata yksilö huolen herätessä opiskeluhoollon palvelujen piiriin. Huoltajille mahdollistetaan osallisuus yhteistyöhön, mikäli siihen ei ole perusteltua estettä.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa tärkeää on osallisuus ja kuulluksi tuleminen sekä avoin, kunnioittava ja luottamuksellinen vuorovaikutus kaikkien toimijoiden kesken. Esioppilaan / oppilaan / opiskelijan mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa asioissa ikä- ja kehitystaso huomioiden.

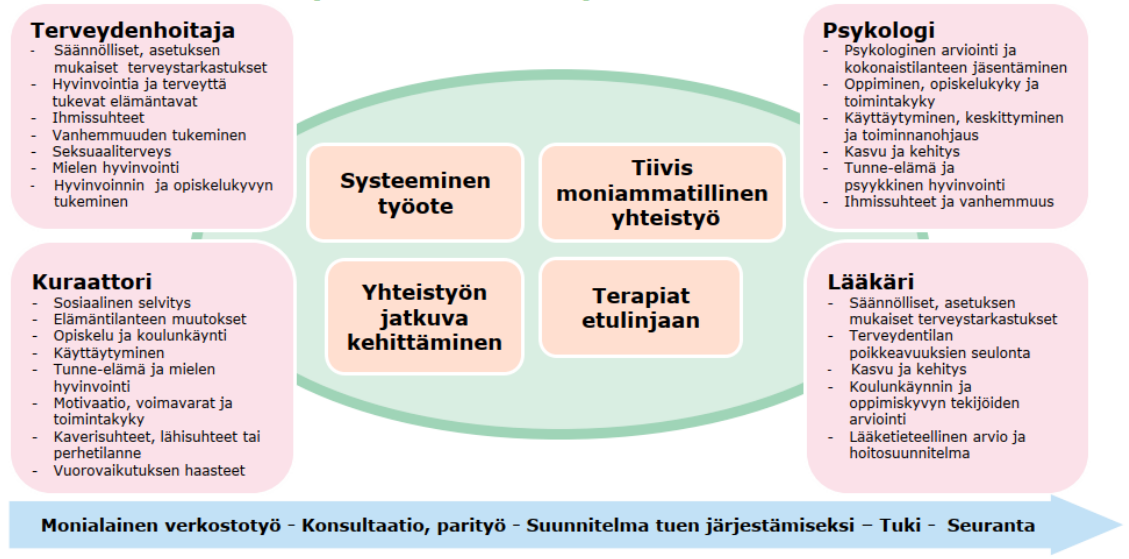
Vihdissä esioppilaat, oppilaat sekä opiskelijat osallistuvat itseään koskeviin yksilökohtaisiin opiskelu-huoltotapaamisiin, mutta osallisuus on enemmän kuin mielipiteiden kysymistä tai tapaamiseen osallistumista. Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen henkilöstöllä on tärkeä rooli esioppilaan/oppilaan/opiskelijan osallisuuden mahdollistajana sekä velvollisuus tukea ja auttaa heitä ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja mielipiteitään turvallisessa ympäristössä. Kuunteleva ja kohtaava henkilöstö tunnistaa esioppilaan/oppilaan/opiskelijan myönteisesti vahvistaen hänen toimijuuttaan.

Kuva. Esioppilaan/oppilaan/opiskelijan osallisuutta tukeva toimintamalli yksilökohtaisen opiskelu-huoltotapaamisen toteuttamiseksi.

Alla olevassa kuviossa on esitetty LUVN:n opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten työnjako ja monitoimijaisen yhteistyön rakenne yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisessä.

Monitoimijainen yhteistyö opiskelijan tukemiseksi opiskeluhuollon palveluissa

Lähde: LUVN alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma 2024.

Seuraavissa luvuissa on avattuna koulutusmuodoittain yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen periaatteita Vihtin esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.

4.2 Yksilökohtainen opiskeluhoolto esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.2.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoolltopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhoollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien

kanssa, on huoltajille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa opiskeluhuollonhuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnatuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

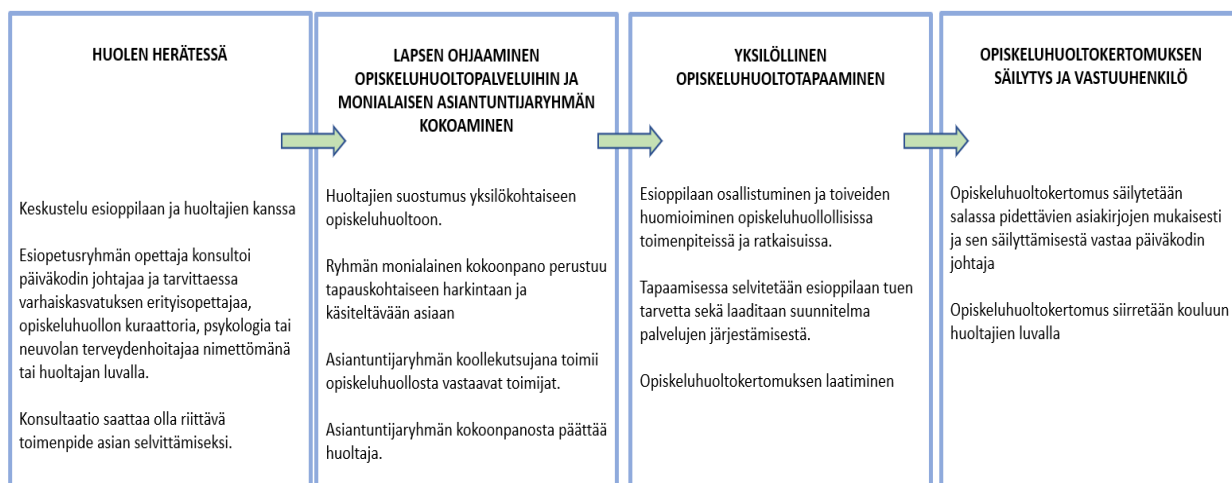
4.2.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhuollollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä, jonka kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.2.3. Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille

Yksilöllisessä opiskeluhuoltotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhuoltotapaamisesta laaditaan opiskeluhuoltokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhuoltokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhuoltokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti, ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhuoltokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhuoltokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan ja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhuoltokertomukset.

Kuva. Prosessi huolen herätessä.

4.3 Yksilökohtainen opiskeluhoolto perusopetuksessa

4.3.1 Opiskeluhooltopalveluihin ohjaaminen, monialaisen asiantuntijaryhmän toiminta ja opiskeluhooltokertomukset

Opettajat ovat avainhenkilöitä oppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa ja opiskeluhoollon palveluihin ohjaamisessa. Huolen herätessä tärkeää on asian puheeksi ottaminen. Nimettömänä voi myös konsultoida opiskeluhoollon asiantuntijoita (asianosaisen suostumuksella myös tunnistettavasti). Yksilöllinen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen / suostumukseen ja toteutuu joko henkilökohtaisten opiskeluhooltopalvelujen kautta tai monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisella. Asiantuntijaryhmä kootaan aina tapauskohtaisesti oppilaan tueksi, ja asianosaisella on oikeus vaikuttaa ryhmän kokoonpanoon. Ryhmän koollekutsumisesta vastaa yleensä se, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu ja jolla huoli oppilaasta on herännyt.

Asian käsittelystä laaditaan opiskeluhooltokertomus. Kirjaamisesta vastaa ryhmän sopima vastuhenkilö, yleensä koollekutsuja. Vihdissä on käytössä yhteinen opiskeluhooltokertomuksen lomakepohja, 1.8.2025 jälkeen opiskeluhooltokertomukset kirjataan Wilma-lomakkeelle. Opiskeluhooltokertomus ja siihen liittyvä suostumuslomake säilytetään koulussa salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti, ja sen säilyttämisestä vastaa rehtori. Lisäksi hän vastaa oman koulunsa opiskeluhooltokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

4.3.2. Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle järjestetään kurinpitotoimien yhteydessä PoL 36 h §:ssä tarkoitettu mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon kuraattorin tai psykologin kanssa (Opiskeluhooltolain 15 §, kiireellinen tapaus). Lisäksi oppilaalle järjestetään tarvittavaa tukea opetuksen epäämisen aikana sekä suunnitelma opiskeluun palaamiseksi. Palattuaan kouluun opetuksen epäämisen jälkeen oppilas ohjataan opiskeluhoollon palvelujen piiriin.

4.3.3. Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Laajoissa terveystarkastuksissa 1., 5. ja 8. luokilla käytetään Vihdissä tällä hetkellä THL:n kouluterveydenhuollon esitietolomakkeita, jotka ovat tarkoitettu sekä oppilaan että huoltajan täytettäväksi. Lomakkeiden arkistoinnista vastaa kouluterveydenhoito. Muiden käytänteiden osalta ei ole vielä alueella yhteisesti sovittua toimintamallia.

1lk seuraavat:

- Terveystarkastuksen esitietolomake ekaluokkalaisten vanhemmille (thl.fi)

5lk seuraavat:

- Viidesluokkalaisten terveystarkastus (thl.fi)
- Terveystarkastuksen esitietolomake viidesluokkalaisten vanhemmille (thl.fi)

8lk seuraavat:

- Kasiluokkalaisten terveystarkastus (thl.fi)
- Terveystarkastuksen esitietolomake yläkoululaisten vanhemmille (thl.fi)

4.4 Yksilökohtainen opiskeluhoito lukiokoulutuksessa

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa tai opiskelijaryhmää koskevaa tapauskohtaisesti koottavaa monialaista asiantuntijaryhmää. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohdana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollon sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja.

4.4.1 Opiskeluhoitopalveluihin ohjaaminen

Opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon, jota ovat opiskeluterveydenhoito, psykologin ja kuraattorin palvelut sekä monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito. Opiskelijan hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen seurannassa vastuu on aineenopettajalla ja ryhmänohjaajalla. Kun opettajalla tai muulla oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla herää huoli opiskelijan tilanteesta, asiasta

keskustellaan heti opiskelijan kanssa. Tämän jälkeen on mahdollista konsultoida esimerkiksi kuraattoria, psykologia, opinto-ohjaajaa tai terveydenhoitajaa. Nimetön konsultointi huolta herättäneessä tilanteessa on aina sallittua; samoin on mahdollista moniammatillisesti pohtia, miten tilanteessa edetään. Ennen konsultointia asiasta on hyvä keskustella opiskelijan kanssa. Mikäli opiskelija kieltäytyy yksilökohtaisesta opiskeluhuollosta, tai asian käsittely yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa ei jostain muusta syystä ole mahdollista, tulee arvioida, tulisiko asiassa tehdä lastensuojeluilmoitus. Lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelutarpeen selvittämiseksi koskee kaikkia oppilaitoksen toimijoita.

4.4.2 Monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi, kun asia vaatii eri asiantuntijoiden osaamista. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajan suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Opiskelijan tai huoltajan suostumus pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun aletaan koota monialaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Suostumuslomake arkistoidaan opiskeluhuoltokertomuksen yhteyteen.

Opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten roolit oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa ei ole oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista opiskeluhuoltoa vaan sitä ohjaa perusopetuslaki. Kukin opiskeluhuoltopalvelujen ammattilainen antaa oman alansa asiantuntemusta ja/tai asiakkuuden kautta syntynyttä asiantuntemustaan ja ymmärrystään oppilaan tilanteesta, kun on tarvittaessa ja pyydettyä mukana arvioimassa ja suunnittelemassa perusopetuslain mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia, jotka ovat

- erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä
- erityisluokan opettajan antama opetus erityisluokassa
- tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet

Jos oppilaalla on olemassa olevia muita sosiaali- ja terveydenhuollon hoitokontakteja, heitä voi myös pyytää tarvittaessa mukaan oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun.

Opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Kuraattori osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja

suunnitteluun olosuhteiden, ihmissuhteiden, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin, käyttäytymisen, tunne-elämän ja elämänhallinnan näkökulmasta. Opiskeluhoollon kuraattori osallistuu tarvittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Kuraattori huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta kuraattoriyksikön sisällä. Kuraattori osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Opiskeluhoollon psykologi on lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija. Psykologi osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppimisen, psyykkisen kehityksen, itsesäätelyn haasteiden ja mielenterveyden näkökulmasta. Opiskeluhoollon psykologi ottaa pyydettyä ja tarvittaessa kantaa oppiaineen rajamiseen, tarpeeseen vapauttaa oppilas tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä ja perusopetuksen järjestämiseen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite liittyen kykyyn opiskella toiminta-alueittain tai oppiaineittain sekä liittyen oppivelvollisuu-teen. Psykologi voi lisäksi konsultoida pyydettyä ja tarvittaessa liittyen oppilaskohtaisen tulkitse- mis- ja avustajapalvelun tarpeeseen terveydellisistä syistä. Opiskeluhoollon psykologi osallistuu tar- vittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Psykologi huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta psy- kologiyksikön sisällä. Psykologi osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttä- mättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Kouluterveydenhoitaja on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen asiantuntija. Terveystenhoitaja osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppilaan terveydentilan ja toimintakyvyn näkökulmasta. Kou- luterveydenhoitaja osallistuu tarvittaessa siirtymiin liittyvän tuen suunnitteluun. Kouluterveyden- hoitaja huolehtii tarvittavasta tiedonsiirrosta koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yksikön sisällä. Kou- luterveydenhoitaja osallistuu myös tarvittaessa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon siirtoon opetuksen järjestäjälle.

Koululääkäri on lasten ja nuorten fyysisen ja psyykkisen kasvun ja kehityksen sekä niiden pulmien lääketieteellinen asiantuntija. Terveystenhoitaja, psykologi tai kuraattori voi konsultoida lääkäriä, jos lääkärin asiantuntemusta oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimiseksi ja suunnittelemiseksi tarvi- taan.

Oppilaan hoitavalta lääkäriltä voi pyytää tarvittaessa kannanottoa tarpeeseen vapauttaa oppilas tila- päisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä, perusopetuksen järjestämi- seen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite sekä oppilaskohtaisen avustajapal- velun tarpeeseen.

Opiskeluhooltopalveluiden ammattilaisten kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamistapoja oppilas- kohtaisten tukitoimien arvioinnissa ja suunnittelussa

- Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla suoraan suullisesti tai kirjallisesti (sähköisesti) oppilashuoltopalveluiden asiantuntijaa, jonka asiantuntemuksen piiriin oppi- laan asia kuuluu.
- Jos opettaja ei tiedä, ketä asiantuntijaa olisi tarpeen konsultoida, hän voi konsultoida koko opiskeluhooltopalveluiden ammattilaisten tiimiä ("OHMY-tiimi") yhteisellä konsultaatio- ajalla.
- Opettaja kokoaa pedagogisen oppilaskohtaisen ryhmän oppilaskohtaisten tukitoimien arvi- ointia ja suunnittelua varten

- o Opiskeluhouoltopalveluiden työntekijät tulevat tarvittaessa ja pyydettyä mukaan, jos opiskeluhouoltopalveluiden työntekijä tietää etukäteen, kenen oppilaan tukitoimia tapaamisessa käsitellään ja hänelle on lyhyt kooste oppilaan aiemmista pedagogisista tukitoimista ja tieto siitä, mihin asiaan tarvitaan opiskeluhouoltopalveluiden asiantuntijan mielipidettä.
- Mikäli oppilaan asiassa on tarvetta perustaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä tai sellainen on jo olemassa, voidaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä asioita käsitellä myös tässä yhteydessä ja opettaja voi kirjata sovitut tukitoimet oppilaan pedagogiseen asiakirjaan/tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Tällaisessa tapaamisessa käsitellään siten kahta eri asiaa, jotka kirjataan kahteen eri dokumenttiin (oppilashuoltokertomus OHL 20 § / tuen toteuttamista koskeva suunnitelma POL 20 f § / muu pedagoginen asiakirja).

4.4.3 Opiskeluhouoltokertomusten laatiminen ja säilytys lukiokoulutuksessa

Opiskeluhouollon monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen opiskelijan tueksi selvittämään tuen tarvetta ja huolehtimaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä. Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhouoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhouollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhouoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Tyypillisesti opiskeluhouoltokertomuksen kirjaa asiantuntijaryhmän koollekutsuja.

Opiskeluhouoltokertomus laaditaan lomakkeelle, jonka liitteeksi tulee suostumus asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Tulostettu opiskeluhouoltokertomus ja siihen liitetty suostumuslomake säilytetään lukiolla niin kuin muutkin salassa pidettävät asiakirjat. Lukion rehtori vastaa rekisteriin liittyvistä tehtävistä, päättää tietojen luovuttamisesta sekä määrittää käyttöoikeudet rekisteriin. Henkilö, joka kirjaa opiskeluhouoltokertomuksen, toimittaa sen liitteineen lukion rehtorille. Opiskelijarekisterin julkisten henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia. Mikäli luovutettaviin tietoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, tietoja voidaan luovuttaa julkisuuslain 26 §:n mukaisesti vain suostumuksella tai jos tiedonsaantioikeudesta tai velvollisuudesta luovuttamiseen on erikseen säädetty.

4.4.4 Suunnitelma opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa, epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Jos opiskelijan osallistuminen opetukseen evätään sen vuoksi, että on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi, opiskelijalla on oikeus opiskeluhouollon tukeen. Toimittuaan edellä mainitun kaltaisesti tai saatuaan tiedon opetukseen osallistumisen epäamisestä opiskelijalla on mahdollisuus keskustella asiasta opiskeluhouollon psykologin tai kuraatto-

rin kanssa. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalla on mahdollisuus tavata henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologia tai kuraattoria koululla tai muussa erikseen sovittavassa paikassa. Opiskelijan palattua kouluun opetuksen epäämisen jälkeen lukiossa kutsutaan tarvittaessa koolle monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi.

Linkki [Opiskeluterveydenhuollon palveluihin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella](#)

4.5 Erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa, peruskoulussa ja lukiossa

Erityisruokavalio

Esioppilaalle, oppilaalle ja opiskelijalle tarjotaan sairauden vaatima erityisruokavalio. Erityisruokavalioista tehdään hakemus sähköisellä lomakkeella ruokapalvelun tuottajalle. Lääkärintodistus vaaditaan, kun on kyse ruokavaliohoitoisesta sairaudesta. Ruokavalio perustuu lääkärin tekemään taudinmäärittäykseen sekä lääkärintodistukseen, jonka tulee olla alle vuoden vanha. Todistuksesta tulee ilmetä välttävä ruoka-aine ja oirekuvaus sekä mahdollinen anafylaksiavaara, joka tulee olla lääkärin toteama. Alle 16-vuotiaiden ruoka-aineallergioiden todistus on voimassa korkeintaan yhden vuoden kerrallaan (poikkeuksena anafylaksiaa aiheuttavat ruoka-aineet ja keliakiatodistus), koska ruoka-aineallergiat häviävät usein lapsen kasvaessa.

Lisätietoa ja hakuohjeet erityisruokavalion hakemiseksi löytyvät [Vihdin kunnan ateriapalveluiden](#) sivuilta.

Lääkehoitoon liittyvät käytänteet

Pääsääntöisesti lääkkeitä ei anneta esiopetus- tai koulupäivien aikana, mikäli lääkärillä on mahdollisuus määrätä sairaalle esioppilaalle / oppilaalle pitkävaikutteisia lääkkeitä, jotka voidaan ottaa kotona ennen tai jälkeen esiopetus- tai koulupäivän. Mikäli säännöllistä lääkehoitoa on välttämätöntä toteuttaa esiopetus- tai koulupäivien aikana, noudatetaan erillistä lääkehoidon toteuttamisesta annettua ohjeistusta. Säännöllisen lääkehoidon toteuttaminen perustuu aina lääkehoidon saajan tai hänen huoltajansa ja lääkehoitoa toteuttavan työntekijän (pääsääntönä hoidollinen koulutus) väliseen sopimukseen ja suoritetaan lääkehoidosta vastaavan lääkärin ohjeiden mukaisesti. Osa säännöllistä lääkitystä edellyttävistä lääkkeistä on myös tehty niin helppokäyttöisiksi, että esimerkiksi koulussa ja iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat osaavat hoitaa lääkityksensä, kuten esimerkiksi insuliinipistoksen, itsenäisesti.

Ennen säännöllisen lääkehoidon aloittamista asiasta järjestetään yhteistyöpalaveri, jossa käydään läpi lääkehoidon ohjeistus ja sovitaan toimintatavoista. Palaveriin osallistuvat säännöllistä lääkehoitoa saavan esioppilaan / oppilaan huoltajat, lääkehoitoa toteuttava henkilöstö sekä tarvittaessa terveydenhuollon ammattihenkilö (kouluterveydenhoitaja tai hoitotaho). Ohjeistus ja toimintatavat kirjataan lomakkeelle. Lääkehoitosopimuksen läpikäyminen kuuluu työyksikön perehdytykseen uusien työntekijöiden osalta.

Edellä esitetystä poikkeuksena on ensiapuluonteinen lääkehoito, joka kuuluu taitojensa ja kykyjensä mukaan jokaisen kansalaisen velvollisuuksiin. Ensiapua voidaan joutua antamaan täysin yllättävissä,

ennakoimattomissa tilanteissa (mm. tapaturmat) tai oppilaan perussairaudesta johtuvassa akuutissa tilassa (mm. voimakas allerginen reaktio, insuliinishokki, epileptinen kohtaus). Ensiapua edellyttävissä tilanteissa on aina ensin hälytettävä paikalle ammattiapua, vaikka akuutti tilanne olisikin saatu annettulla lääkityksellä laukeamaan. Tällöin on muistettava myös informoida välittömästi esioppilaan / oppilaan / alaikäisen opiskelijan huoltajia tilanteesta. Ensiapua annettaessa toimitaan ensisijaisesti hätäkeskuksesta annettavien ohjeiden mukaisesti.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on valmisteilla alueen kunnille yhdenmukainen lääkehoitosuunnitelma, joka otetaan käyttöön sen valmistuttua.

4.6 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttaminen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa

Kouluissa valvotaan tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käyttökiellon noudattamista. Päihteiden käyttöä ennaltaehkäistään ja seurataan tekemällä yhteistyötä poliisin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. [Vihdin nuorisopalvelut toteuttavat kouluilla ehkäisevää päihdetyötä.](#)

Mikäli päihteidenkäyttöä ilmenee koulupäivien aikana, tiedotetaan asiasta aina oppilaan / alaikäisen opiskelijan huoltajia. Jos käytössä havaitaan tietyllä koululla tai alueella selvää nousua, järjestetään tarpeen mukaan vanhempainiltoja ja laajempia keskustelutilaisuuksia. Henkilökohtaisen opiskeluhoilon ja koulun kurinpitotoimien kautta puututaan yksittäisen oppilaan / opiskelijan tilanteeseen. Mikäli oppilaan / oppilaiden terveydentilasta ja/tai turvallisuudesta herää vakava huoli, soitetaan hätänumeroon 112.

Koulujen järjestyssääntöihin on kirjattu kielto lailla kiellettyjen, vaarallisten tai omaisuuden vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden tai aineiden tuomisesta kouluun tai koulun alueelle. Kiellon rikkomisesta seuraa aina ilmoitus poliisille ja sosiaaliviranomaisille. Kielto koskee päihteiden ja tupakkatuotteiden, ml nuuskan ja sähkötupakan, huumausainelain tarkoittamien huumausaineiden, veitsien, ampuma-aseiden, voimakkaiden laserosoitimien sekä vastaavien esineiden ja aineiden tuomista kouluun tai koulun alueelle.

[Mielenterveys- ja päihdepalvelut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.](#)

5. Yhteistyön järjestäminen eri tahojen kanssa

Opiskeluhoultotyössä keskeistä on hyvin toimiva yhteistyö yksiköiden henkilöstön ja esioppilaiden / oppilaiden / opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa välillä. Opiskeluhoultopalveluista tiedotetaan eri kanavia hyödyntäen esim. Wilmassa, vanhempainilloissa sekä huoltajatapaamisissa. Opiskeluhoollon painopisteet valitaan siten, että edellä mainitut tahot voivat olla niitä omalla toiminnallaan tukemassa. Kouluissa toimii oppilaskunnat ja useissa myös vanhempainyhdistykset. Koko kunnan alueella toimii Vihdin vanhemmat ry. Lisäksi Vihdissä on aktiivinen nuorisovaltuusto. Tiivistä yhteistyötä yhteisöjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi tehdään myös kunnan eri palvelukeskusten välillä muun muassa kirjasto-, kulttuuri-, kuljetus-, ruoka- siivous- sekä tilapalveluiden kanssa.

Koulupolun nivel- ja siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen sekä perusopetuksessa ala- ja yläkoulujen välillä ja yläkoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten välillä. Vihdissä on kehitetty *Kuusi askelta kouluun* ja *Seitsemän askelta seiskalle* -toimintamallit alakouluun ja yläkouluun siirtymiin. Toisen asteen siirtymässä on käytössä valtakunnallinen VALPAS-järjestelmä, jonka avulla pyritään varmistamaan kaikkien oppivelvollisuusikäisten sijoittuminen opintoihin. Tähän liittyy sekä valtakunnallista että paikallista yhteistyötä monen eri toimijan kanssa. Paikallisella tasolla yhteistyötä tehdään muun muassa etsivän nuorisotyön, Vimman, kanssa.

Yhteistyö on Vihdissä tiivistä nuorisopalvelujen ja poliisin sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa (paikalliset liikuntaseurat, järjestöt ja yhdistykset, seurakunta, MLL ja Vihdin mielenterveysseura Mieli ry). Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö on Vihdissä vireää ulottuen kuudennelta vuosiluokalta toiselle asteelle. Alueella sijaitsevat lastensuojelulaitokset ja perhekodit ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneita, ja Vihdissä on tehty yhteistyössä oma *Sijoitetun lapsen koulupolun* -malli.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on alkanut helmikuussa 2024 Yhdessä kouluun (Jalkautuva koulupudokkaiden tuki) -projekti, jossa on käynnissä suunnitteluvaihe. Projektissa on tarkoituksena kerätä toimivia malleja ja luoda uusia toimintamalleja koulupudokkuuden vähentämiseksi sekä sen aiheuttamien haittojen minimoimiseksi.

Hyvinvointialueella tärkeitä yhteistyötahoja ovat perhesosiaalityön, lastensuojelun, perheneuvolan, lasten kuntoutuspalvelujen ja erikoissairaanhoidon yksiköt. Parhaillaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoultopalveluissa on käynnissä palvelujen yhdenmukaistaminen, joka tulee määrittämään, mitä palveluja ja palvelutuotteita hyvinvointialue tarjoaa asukkailleen. Tällä on vaikutusta myös yhteistyörakenteiden uudelleen organisoitumiseen.

Hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat poliisi sekä palo- ja pelastustoimi. Vihdissä toimii Lohja-Vihti-Karkkila-alueen yhteinen ankkuritiimi, jonka tavoitteena on ennaltaehkäistä nuorten alaikäisten ajautumista rikoskierteeseen puuttumalla tehostetusti ensikertalaisten rikoksenteekijöiden toimintaan. Ankkuritiimiin kuuluvat poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä.

Ankkuritoiminnassa tarjotaan nuorelle ja perheelle yksilöllistä ja kokonaisvaltaista tukea sekä tarvittaessa ohjataan hoidon, palveluiden ja tuen piiriin muille asiantuntijoille. Nuoret ohjautuvat ankkuriin yleensä rikos- tai lastensuojeluilmoituksen kautta, mutta ankkuri tekee yhteistyötä kouluilla lisäksi informatiivisina ja keskustelevalina luokkavierailuina.

5.1 Yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käyttyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhooltotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoollon sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhooltoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhoollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhooltotyön toteuttajat
- Opiskeluhooltotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhooltosuunnitelman, on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhoollon toteutumisesta tietoa kirjeitse.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhoollon johtamisesta, ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhoollon periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä oman esiopetusryhmänsä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

5.1.1. Yhteistyö esioppilaan oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuessa

Poissaolot esiopetuksesta, opetuskielen varhainen vaihe tai käyttäytymisellään reagoivien lasten tukemiseksi hyödynnetään ensisijaisesti yhteisöllistä opiskeluhoolltoa sekä ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Lasta voidaan tukea myös lapsikohtaisilla tukitoimilla, mikäli se on lapsen edun mukaista. Monialaisen yhteistyön merkitys kasvaa erityisesti silloin, kun lapsikohtaiset tukitoimet eivät tue riittävästi lasta tai lapsen tilanne vaarantaa lapsen fyysisen tai psyykkisen terveyden tai sosiaalisen hyvinvoinnin. Tuen tarpeen ilmettyä henkilöstö on yhteydessä huoltajaan. Mikäli lapsen tuen tarpeen arviointi edellyttää monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa lisäksi opiskeluhooltopalveluiden ammattilaiset tai muuta asiantuntijat. Arvioinnissa käsitellään ainoastaan tukitoimien

suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tarpeellista tietoa. Henkilöstö antaa huoltajille tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Lapsen asioissa moniammatillista ja monialaista yhteistyötä tehdään aina ensisijaisesti huoltajien sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisten opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa. Huoltajien suostumuksella tuen tarpeen arviointiin voidaan pyytää mukaan myös muita asiantuntijoita sosiaali- ja terveyspalveluista. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien.

Monialaisen yhteistyön tavoitteena on tukea lapsikohtaisten tukitoimien tarpeen arviointia eikä yhteistyö, lääketieteellinen lausunto tai tarkan diagnoosin saaminen ole edellytys tuen suunnittelulle, toteuttamiselle tai tukea koskevan päätöksen tekemiselle. Tuen tarpeen arviointi kirjataan lapsikoh- taisen tuen tarpeen arvioon.

5.2 Yhteistyön järjestäminen perusopetuksessa

Vihdin kouluissa varmistetaan oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen monin tavoin. Oppilaskunnan edustus on säännöllisesti mukana yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toiminnassa, ja opiskelijoita kuullaan esimerkiksi hyvinvointikyselyjen, fiilismittareiden sekä oppilashuoltoryhmän luokkavierailujen kautta.

Opiskeluhuoltoryhmä tapaa oppilaita sekä luokka- että luokka-astetasoisesti. Näiden tapaamisten pohjalta kehitetään toimintatapoja yhdessä oppilaiden sekä henkilökunnan kanssa. Useimmissa kouluissa on aktiivisesti toimivat oppilaskunnat, tukioppilaat ja vertaissovittelu. Tarvittaessa yhteisöllinen opiskeluhuolto suunnittelee ja toteuttaa luokkakohtaisia interventioita.

Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen, kuten nuorisopalvelujen, lastensuojelun, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa toteutuvat sekä koulunuorisotyön, kouluvalmentajien työn että K-0-toiminnan kautta. Tarvittaessa opiskeluhuolto osallistuu yhteiseen työhön joko oppilaskohtaisesti tai yhteisöä koskevinä toimina.

Opiskeluhuollollinen työ toteutuu myös Vatupassi-ryhmän kautta, jossa ovat osallisina opetuksen tuen järjestämisestä ja koordinoinnista kunnissa vastuussa olevat henkilöt. Ryhmä on tiiviissä yhteydessä hyvinvointialueen opiskeluhuollon kehittämistoiminnan kanssa.

5.3 Yhteistyön järjestäminen lukiokoulutuksessa

Opiskelijoiden osallisuus on tärkeä osa lukion toimintakulttuuria: opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua lukion toimintaan ja sen kehittämiseen monin eri tavoin sekä ilmaista mielipiteensä asemaansa liittyvissä asioissa. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun. Huoltajien osallisuudella ja kodin ja oppilaitoksen yhteistyöllä voidaan vahvistaa merkittävästi opiskelijan, ryhmän ja koko lukioyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta; opiskeluhuoltoa toteutetaan suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelman toteutumisen näkökulmasta on keskeistä, että koko lukioyhteisö tuntee suunnitelman sisällön ja osaa tarvittaessa toimia sen mukaisesti. Henkilökuntaa kuullaan aktiivisesti sekä perehdyttämisen että tarvittavan osaamisen varmistamiseksi.

Suunnitelman laadinnassa ja toimeenpanossa tehdään aktiivisesti yhteistyötä opiskeluhuollon edustajien sekä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen ja

muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Lukio tiedottaa yhteisöllisestä opiskeluhollostasovittun käytännön mukaisesti.

Lukio tekee monialaista yhteistyötä yksilökohtaisen opiskeluhollon toimijoiden sekä ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti muun muassa nuorisopalvelujen, perhesosiaalityön, lastensuojelun, erikoissairaanhoidon ja poliisin kanssa.

6. Suunnitelma esi- ja perusopetuksen oppilaiden sekä lukio-opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta sekä kriisisuunnitelma

Jokaisella esioppilaalla / oppilaalla / opiskelijalla ja kaikilla yksikössä toimivilla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Jokaisella yksikön aikuisella on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi. Vihdin kunnassa on laadittu kuntatasoiset kiusaamisen ehkäisemisen ja puuttumisen mallit varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja kouluihin. Lisäksi kouluissa on Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

Kiusaamista ennalta ehkäistään monin eri tavoin, kuten esimerkiksi vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä toivotunlaisia käyttäytymismalleja, hyödyntämällä toiminnassa ryhmäytämisen menetelmiä, laatimalla selkeät järjestyssäännöt, varmistamalla aikuisten riittävä läsnäolo ja valvonta sekä yhteydenpidolla koteihin.

Mikäli kiusaamista ilmenee esiopetuksessa / koulussa / koulumatkoilla, on opetus- ja kasvatushenkilöstöllä velvollisuus puuttua tilanteeseen ja ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaajan huoltajille (tai muulle lapsen / nuoren lailliselle edustajalle). Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa esioppilasta / oppilasta / alle 18-vuotiasta opiskelijaa sekä epäiltyä tekijää. Ilmoitusvelvollisuus käsittää myös häirinnän, syrjinnän ja väkivallan. Rikosepäilyissä otetaan yhteys poliisiin ja lastensuojeluun. (ks. toimintamallit jäljempänä).

6.1 Kiusaamisen määritelmä

Kiusaaminen voidaan ymmärtää monella tavalla, ja ilmiöstä on olemassa erilaisia määritelmiä. Yleisesti kiusaamisella tarkoitetaan sitä, että esioppilas/ oppilas / opiskelija joutuu yhden tai useamman esioppilaan/ oppilaan / opiskelijan toistuvan loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takana päin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan. Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama esioppilas/ oppilas/ opiskelija. (MLL 2021).

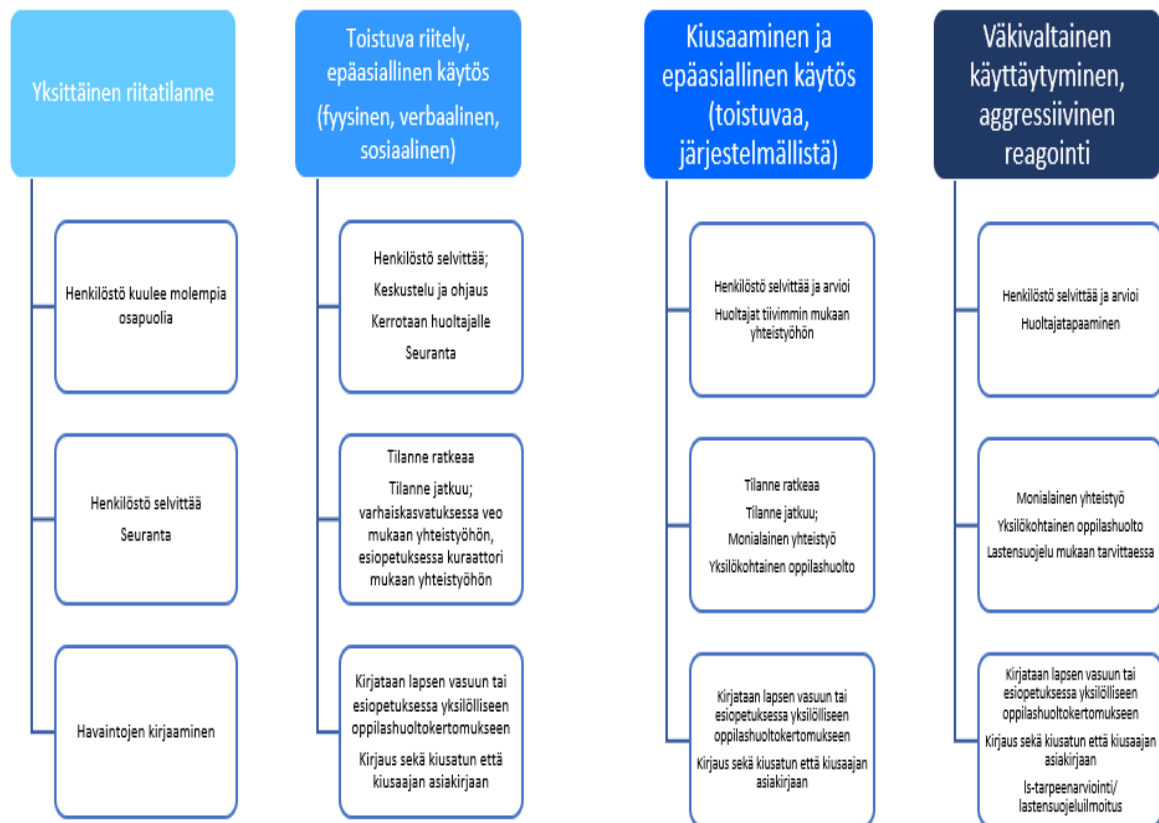
Linkki Opetushallituksen [Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#) -oppaaseen.

6.2 Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta tukevalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksessa on käytössä MiniVerso-menetelmä, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tukimateriaaliin.

Kuvio. Toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

6.3 Toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen ja puuttumiseen Vihdin perusopetuksessa

Vihdin kunnan perusopetuksen toimintamalli on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen: kiusaamista ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, kiusaamiseen puuttumiseen ja kiusaamistilanteissa mukana olleiden osapuolten hyvinvoinnin edistämiseen. Yhteisen toimintamallin lisäksi kouluilla on omia tarkentavia mallejaan mm. kiusaamiseen puuttumiseen.

ENNALTAEHKÄISY	PUUTTUMINEN	OSAPUOLTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN
Nivelvaihe: tiedonsiirrot eskarista/alakoulusta ja luokkien kokoonpanot suunnitellusti Kiusaamisen määrittelemisen ja sen vaikutuksista keskusteleminen oppilaiden kanssa (etenkin 1 lk ja 7 lk) Koulun puuttumistapojen tekeminen tutuksi sekä oppilaille että opettajille ja huoltajille Kerran kuussa pidettävät yhteisöllisyyden teematunnit Verso eli vertaissovittelu Koulun ilmapiiristä huolehtiminen, yhteisöllisyys: * Luokkien ryhmyttäminen * tuki/kummioppilas- toiminta * oppilaskunta * koulun henkilökuntaan tutustuminen * pedagogiset ratkaisut esim. positiivinen pedagogiikka, ryhmäpedagogiikka *Some-etiketin ja some-vastuullisuuden läpikäyminen Eri toimijoiden näkyminen arjessa: * erityisopettajat oppitunneilla * kuraattori/terkka/psykologi, ovet avoinna mahdollisuuksien mukaan * sosiaaliohjaaja/kouluvalmentaja * nuorisiohjaajien läsnäolo Säännölliset hyvinvointi-/kiusaamiskyselyt Sähköinen ilmoituskanava	Välitön reagointi huoleen (kaikille selvää, kenelle tieto menee) a) Lieväkin ei-toivottu käytös toista oppilasta kohtaan • koulun aikuisen havaitsema mahdollinen kiusaamistilanne -> puuttuminen tilanteeseen (esim. keskustelu, vertaissovittelu)-> luokanopettajan /luokanohjaajan informointi • Jos huoli herää, että kyse on toistuvasta käytöksestä = kiusaamisesta, luokanopettaja/luokanohjaaja selvittää kiusaamisen itse tai vie tapauksen eteenpäin kiusaamista selvittävälle taholle b) Selkeä kiusaaminen (tieto oppilaalta, huoltajalta, luokanopettajalta/luokanohjaajalta) -> opettaja selvittää kiusaamisen itse tai asia tuodaan kunkin koulun kiusaamista selvittävälle taholle Kiusaamisen selvittely • Alkaa jokaisen osapuolen henkilökohtaisesta kuulemisesta ja kokonaiskuvan luomisesta • Kiusaamiseen puututaan ja kiusaajaosapuolet sitoutuvat siihen, että kiusaaminen loppuu • (Harkitaan tarkoin, kannattaako osapuolia tuoda saman pöydän ääreen) • Sovitaan seuranta-aika ja -tapa • Huoltajia tiedotetaan tapahtuneesta • Ohjataan osapuolet tarvittaessa tuen piiriin esim. kuraattorille • Kirjalliset muistiinpanot/merkinnät wilmaan erilliseen kohteeseen Jos tilanne ei muutu • Koulun kiusaamista selvittävä taho arvioi, onko edellytyksiä jatkaa jatkoselvittelyllä vai viedäänkö asia eteenpäin -> uusitaan selvittely tai opiskeluhuoltoryhmä mukaan selvittelyyn (rehtori, kuraattori, tms) • Huoltajia tiedotetaan ja mahdollisesti huoltajat mukaan Jos ei vielääkään muutosta tai haastavimmissa ja vakavissa tapauksissa: • lastensuojeluilmoitus • ulkopuoliset toimijat mukaan (esim. Ankkuri) • rikosilmoitus • poliisi • tilanteen rauhoittaminen (esim. kiusaaja sijoitettuna toiseen ryhmään tietyn ajan, välituntiratkaisut	Tukea tarjotaan kaikille osapuolille Koulun sisäiset: * tuki-/kummioppilaat * kuraattori/psykologi/terveydenhoitaja * oma nimikkoaikuinen paljon kiusatuksi tulleelle Ulkopuoliset: *nuorisoseama *perheneuvola *perhesosiaalityö *koulunuorisotyö Ankkuriitiimi

Taulukko 1. Vihdin koulujen toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, puuttumisessa ja osapuolten hyvinvoinnin edistämässä

Kouluissa on käytössä ulkopuolisena palveluna ostettu K-0-toiminta (ratkaisemattomat konfliktit 0) pitkittyneiden ja haastavien kiusaamis- ja väkivaltatapauksien selvittelyyn. K-0-työ ei korvaa olemassa olevia koulun toimintamalleja tai opiskeluhuoltoa, vaan vahvistaa niitä ja tuo kouluihin esimerkiksi perheiden kanssa tehtävän työn osaamista. Vakavat kiusaamistapaukset ulottuvat usein koulupäivän lisäksi vapaa-ajalle ja myös sosiaaliseen mediaan.

Opetushallitus on julkaissut kiusaamisen vastaisen työn tueksi oppaan:

[Opas kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

Someturva -palvelu perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa

Sosiaalisessa mediassa tapahtuvan kiusaamisen selvittelyn avuksi on hankittu [Someturva](#)-palvelu kaikkien perusopetuksen oppilaiden ja lukio-opiskelijoiden käyttöön.

6.4 Häirintä, väkivalta ja kiusaajan rikosoikeudellinen vastuu

Kiusaaminen voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön. Jos yksikössä tulee tietoon alaikäiseen oppilaaseen / opiskelijaan kohdistuva kiusaaminen, joka saattaa täyttää rikoksen tunnusmerkistön, ollaan yhteydessä oppilaan / opiskelijan huoltajaan ja poliisiin. Vakavaa väkivaltaa sisältävissä tilanteissa otetaan välittömästi yhteys poliisiin. Rikosoikeudellinen vastuu on henkilökohtainen ja alkaa 15-vuotiaana, mutta poliisi tutkii myös alle 15-vuotiaan tekemät rikokset. Kaikki kiusaamiseen osallistuneet voivat syyllistyä rikokseen, ja kiusaajan rikonkumppanina, avunantajana tai yllyttäjänä toimiminen ovat rangaistavia tekoja. Moni rikostunnusmerkistö täytyy jo yrityksenä, esimerkiksi pahoinpitelyn yritys.

Opetuspalveluissa otetaan syyslukukauden 2025 alussa käyttöön koulussa tapahtuvan, rikoslain tunnusmerkit ylittävään väkivaltaan, ilkivaltaan, häirintään sekä laittomaan uhkailuun puuttumisen toimintasunnitelma "V-0"-malli. Sitä on työstetty yhteistyössä hyvinvointialueen ja poliisin ankkuri-toimijoiden kanssa. Malli yhdistää ja luo roolit kiusaamisen ehkäisylle ja siihen puuttumiselle sekä niiden tapausten käsittelylle, joissa rikoslain tunnusmerkit ylittyvät.

Malliin sisältyy myös mobiililaitteen kautta saavutettava käsikirja koulun toimijoille tilanteen arvioimiseksi ja siihen puuttumiseksi, ohjeet monialaiseen verkostotyöhön sekä turvasuunnitelman laatimisen ohjeet oppilaan koulupäivän turvaamiseksi kriisiytyneissä tilanteissa.

Opetushallitus on julkaissut häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi oppaan:

6.5 Kriisisuunnitelma - toiminta äkillisissä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuollon toiminnan, kuten varhaisen puuttumisen, tarkoituksena on ennaltaehkäistä kriisien ja vaaratilanteiden syntymistä. Tilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen on osa yksiköiden huolenpito- ja turvallisuuskulttuuria. Terveiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen yksiköissä on samalla myös kriisi- ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisyä ja niihin varautumista.

Yksiköiden turvallisuutta ylläpitävät ja edistävät myönteinen, yhteisöllinen ilmapiiri, hyvät ja toimivat opettajien ja opiskelijoiden väliset suhteet, aikuisten keskinäiset suhteet sekä jatkuvuuteen ja avoimuuteen perustuvat suhteet koteihin ja yhteistyökumppaneihin.

Päiväkodinjohtaja ja rehtori vastaavat siitä, että yksikössä sovitaan keskinäisen työnjaon ja sitoutumisen toimintamallit, jotka auttavat toimimaan tarkoituksenmukaisesti kriisitilanteiden ehkäisyssä, turvallisuuden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä erilaisissa onnettomuus-, ongelma- ja vaaratilanteissa. Viikkin kunnan päiväkodeissa ja kouluissa on käytössä *sähköinen pelastussuunnitelma (PELSU)*, joka sisältää yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat. Suunnitelmat pohjautuvat kuntatasoiseen sivistyspalveluiden valmiussuunnitelmaan, joka löytyy jokaisesta yksiköstä. Lisäksi yksiköillä on käytössä erilliset toimintaohjeet kriisitilanteisiin sekä tapaturmista ilmoittamiseen. Henkilöstön asianmukaisesta perehdytyksestä huolehditaan yksiköissä.

6.5.1 Koulun kriisiryhmä

Opetushallituksen linjauksen mukaisesti koulussa tulee sopia ydinryhmästä, joka on erikseen perehtynyt äkillisten kriisien psykososiaalisen tuen suunnittelemiseen ja toteuttamiseen. Kyseinen ryhmä voi olla oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä, ja se voidaan selvyiden vuoksi nimetä koulun kriisiryhmäksi. Kyseessä on koulun sisällä toimiva työryhmä, jonka johtamisesta ja toiminnasta vastaa rehtori ja joka ottaa koulun puolesta kantaa kriisikysymyksiin. Kriisiryhmälle tulee nimetä myös varajohtaja.

Koulun kriisisuunnitelmaa laadittaessa päätetään, miten yhteistyö ja psykososiaalinen tuki kriiseissä hoidetaan. Oheiset kriisiryhmän toimintaa ohjaavat tehtävät auttavat pohtimaan tuen suunnitteluun liittyviä tehtäviä, vaikka koulu ei olisi erikseen sopinut kriisiryhmän olemassaolosta.

Koulun kriisiryhmän tehtäviä ovat minimissään seuraavat:

- Huolehtia toimintansa suunnittelusta ja suunnitelman laadinnasta.
- Kirjata ryhmän sisäinen työnjako ja vastuuketju.
- Selvittää etukäteen kriisitilanteissa tärkeät paikallisesti/alueellisesti toimivat yhteistyötahot ja sopia yhteistyön periaatteista ja käytännöistä.
- Perehdyttää koulun muuta henkilöstöä suunnitelmaan järjestämällä koulutusta ja hankkimalla kirjallisuutta.
- Huolehtia siitä, että kaikki koulun aikuiset, oppilaat/opiskelijat ja huoltajat tietävät, miten toimia erilaisissa tilanteissa ja miten tilanteesta tiedotetaan kriisin eri vaiheissa.
- Organisoida toimintaa kriisitilanteissa.

- Huolehtia välittömästä henkisen tuen tarpeesta sekä mahdollisista jatkotoimista.
- Arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

OPH:n sivulta löytyy lisää tietoa kriisiryhmän toiminnasta ja äkillisen kriisin hoitamisesta sekä erilaisia ohjeita ja toimintamalleja kriisin käsittelyyn:

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/psykososiaalisen-tuen-jarjestaminen>

7. Opiskeluhuollon valvonta

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on seurata opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta oppilaitoksissa yhteistyössä kunnan opetustoimen ja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen kanssa sekä osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhuoltoon koskevaan arviointiin. Arvioinnin keskeiset tulokset on julkistettava. (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 25 §, muutettu lailla 633/2021). Opiskeluhuollon toimintaa ohjaavat useat lait ja säädökset (liite 2).

Opiskeluhuollon ohjausryhmä arvioi opiskeluhuollon toteutumista kunnassa. Kahden vuoden välein toteutettavat kouluterveyskyselyt, TEA-viisari, Move-mittaukset sekä erilaiset terveys- ja hyvinvointi-barometrit antavat arvokasta tietoa kuntatasoisen opiskeluhuoltotyön suunnittelun ja arvioinnin pohjaksi. Ohjausryhmä määrittää hyvinvointitietoon pohjautuen kuntatasoisen yhteisöllisen opiskeluhuollon teeman ja tavoitteet. Yhteinen teema ohjaa yksiköitten vuosittaista lukuvuosisuunnittelua ja lisää kuntatasoisesti yhteisöllisen opiskeluhuollon tasalaatuisuutta. Lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmiin tehtävät opiskeluhuollon täydennykset pohjautuvat kuntatasoiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sekä yksikkökohtaiseen toimintaan. Yksiköissä toimivat yhteisölliset opiskeluhuoltoryhmät seuraavat ja arvioivat säännöllisesti opiskeluhuollon toteutumista omissa yksiköissään (sis. myös yksiköiden omat hyvinvointikyselyt ja havainnot toiminnasta) ja kirjaavat siitä yhteenvedon lukuvuoden toiminnan arviointiin.

Opiskeluhuollon tuloksellisuutta arvioidaan myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmatyön, kunnan laajan hyvinvointikertomustyön sekä vuosittaisten hyvinvointiraporttien laatimisen yhteydessä. Keskeisistä kouluterveys- ja hyvinvointikyselyjen tuloksista tiedotetaan oppilaita / opiskelijoita, huoltajia, kuntapäättäjiä sekä yhteistyökumppaneita (mm. LUVN).

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen *alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman* toteutumista alueen kunnissa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti opiskeluhuollon alueellisen yhteistyöryhmän kokouksissa muun muassa kunnista saatujen tilastojen ja kartoitusten pohjalta. Säännöllisessä seurannassa ovat esimerkiksi määräaikojen toteutuminen opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluissa sekä henkilömitoitusten ja mitoitussuosituksen toteutuminen.

Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos seuraavat yhteistyössä opiskeluhuollon toteutumista ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti. Koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämästä toimitettava pyynnöstä em. tahoille opiskeluhuollon valtakunnallisessa arvioinnissa, kehittämisessä, tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavat tiedot.

8. Liitteet

Liite 1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista resursseista henkilötyövuosina (htv) Vihdin esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa

Arviossa on huomioitu Opetushallituksen ohjeistus, opetuksen järjestäjän paikalliset olosuhteet (ohjeistus arviossa paikallisesti huomioitavista asioista) sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta (LUVN) annetut tiedot.

Oppilasmäärät on ilmoitettu 20.9.2023 tilastointipäivän mukaan. Taulukossa on esitetty arvio opiskeluhuollon resurssitarpeista lukuvuodelle 2024-2025. Oppilasmäärien perässä on punaisella arvioituna oppilasmäärissä tapahtuvat muutokset lukuvuodelle 2024-2025.

Esiopetus

Esiopetusyksikkö (päiväkoti)	Oppilas- määrä	Kuraattori		Psykologi		Terveystenhoitaja		Lääkäri	
		tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
Etelä-Nummelan pk	7 +13	0,07	0,01	0,16	0	0,02	0,01	0,01	0
Haimoon pk	13 -4	0,02	0,03	0,02	0,03	0,01	0,02	0,01	0,02
Daghemmet Aleksandra	3 +1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0	0	0
Hiidenrannan pk	18 +4	0,06	0,013	0,013	0,013	0,0015	0	0	0
Huhmarnummen pk	14	0,04		0,019		0,02		0	0
Kuoppanummen pk	31 -1	0,17	0,05	0,16	0,17	0,02	0,01	0,015	0,015
Lankilan pk	35	0,10	0,013	0,16	0,08	0,02	0,01	0	0
Metsäpolun pk	20 +1	0,16	0,08	0,16	0,16	0,04	0,02	0	0
Myrskylänmäen pk	29 +1	0,16	0,08	0,16	0,16	0,04	0,01	0	0
Ojakkalan pk	20 +6	0,03	0,02	0,03	0,02	0,01	0,01	0,01	0
Otalammen pk	32 +0	0,10	0,02	0,15	0,15	0,02	0,01	0	0
Pajuniityn pk	41 -13	0,16	0,017	0,16	0	0,026	0	0,066	0
Vanjärven pk	4 +1	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Vihtijärven pk	7 -7	0	0,02	0	0,02	0	0,01	0	0,01

Perusopetus

Koulu	Oppilasmäärä	Kuraattori		Psykologi		Terveystenhoitaja		Lääkäri	
		tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
Etelä-Nummelan koulu	212 +59	0,55	0,44	0,55	0	0,55	0,44	0,14	0,11
Haimoon koulu	66 -3	0,2	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0	0

Huhmarnummen koulu	109 -4	0,2	0,1	0,2	0	0,2	0,1	0,	0
Jokikunnan koulu	36 -8	0,1	0,05	0,05	0	0,1	0,05	0	0
Kuoppanummen (yhtenäinen) koulu	414 -35 266 -4	Yht. 1,0	0,92	1,0	0,72	1,5	1,42	0,35	0,17
Nummelan koulu	354 -49	0,6	0,64	0,5	0	0,66	0,64	0,2	0,11
Nummelanharjun (ylä)koulu	451 +12	0,8	0,8	0,8	0	1,0	0,8	0,3	0,13
Ojakkalan koulu	225 -15	0,45	0,36	0,4	0	0,55	0,55	0,1	0,1
Otalammen (yhtenäinen) koulu	207 +4 199 +1	Yht. 0,8	0,72	0,6	0,22	0,9	0,88	0,15	0,14
Pappilanpellon koulu	359 -4	0,83	0,63	0,65	0,55	0,83	0,83	0,1	0,03
Vanjärven koulu	44 -6	0,1	0,05	0,05	0	0,1	0,05	0	0
Vichtis svenska skola	48	0,1	0,05	0,05	0	0,1	0,05	0	0
Vihdin yhteiskoulu	368 -25	0,6	0,54	0,6	0,4	0,8	0,67	0,2	0,2
Vihtijärven koulu	28 +3	0,2	0,05	0,1	0	0,1	0,05	0	0

Lukiokoulutus

Oppilaitos	Opiskelijamäärä	Kuraattori		Psykologi		Terveystenhoitaja		Lääkäri	
		tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila	tarve	nykytila
Vihdin lukio	539 +18	1	1	1	0,6	0,9	0,7	0,3	0,1

Liite 2. Opiskeluhoitoa ohjaavat lait ja asetukset

Asetus lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 556/1994
Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta 1015/1991
Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998
Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 564/1994
Asetus viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta 1030/1999
Hallintolaki 434/2003
Henkilötietolaki 523/1999
Kansanterveyslaki 66/1972; muutos 626/2007 ja 1327/2010
Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003
Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986
Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 159/2007
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2003
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 693/1976; muutos 698/2010
Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999
Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta 603/1996
Lastensuojelulaki 417/2007; muutos 88/2010
Lukiolaki 629/1998; muutos 478/2003
Mielenterveysasetus 1247/1990; muutokset 1282/2000 ja 1646/2009
Mielenterveyslaki 1116/1990
Nuorisolaki 72/2006; muutos 693/2010
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
Pelastuslaki 379/2011
Perusopetuslaki 628/1998
Päihdehuoltolaki 41/1986
Sosiaalihoitolaki 710/1982; muutos 50/2005, 1301/2014
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009
Suomen perustuslaki 731/1999
Terveystieteidenhoitolaki 1326/2010
Terveystieteidenhoitolaki 763/1994
Tupakkalaki
Työturvallisuuslaki 738/2002
Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 955/2002
Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisystä suun terveydenhuollosta 338/2011
Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011
Valtioneuvoston asetus sosiaalihoitoalan ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 608/2005
Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014